

Кардинал Любомир Гузар*

БАТЬКІВЩИНА І СТАВЛЕННЯ ДО НЕЇ У РОЗУМІННІ БОГОСЛОВ'Я

Наше розуміння Батьківщини і ставлення до неї можна почати застановою на Старому Завіті. Ісус Христос у Новому Завіті тільки підтримує, вдосконалює закони, які були вже дані Отцем перед тим. Звертаємося до 10 заповідей Божих. Четверта заповідь каже: «Шануй отця і матір». Ісус Христос картає фарисеїв, які не дотримуються цієї заповіді, знаходять способи, щоби не опікуватися, не підтримати своїх батьків. Ця заповідь дуже важлива.

Також є Христовий закон, у якому дуже виразно і багато разів наголошується про те, що треба любити ближнього, любити всіх. Водночас, коли ми говоримо про батька і матір – тих, через кого ми одержали дар життя, то згідно із заповідями Божими, даними ще у Старому Завіті, ми маємо їх особливо шанувати і любити.

Здається, що тут є якісь суперечності. Навколо нас багато-багато різних людей, до яких ми маємо певне ставлення, бо це є наші ближні. Ми шануємо всіх, але батька і матір шануємо і любимо по-особливому. Вони нам дали дар життя і щодо них ми маємо особливі зобов'язання.

Та обставина, що ми маємо особливе ставлення до батька і матері, не означає, що хтось нам дає право не шанувати інших людей, кимось легковажити або, не дай Боже, ненавидіти. Це буде проти волі Божої, проти тієї заповіді, яку ми одержали у Старому Завіті, і яку так сильно підтримує і пояснює нам сам Ісус Христос. Любити батька і матір – не значить будь-кого іншого ненавидіти, перестати вважати його своїм ближнім.

Із цього можна зрозуміти у чому полягає християнська чеснота «патріотизм». Слово «патріотизм» походить від слова «патрія» – Батьківщина. Ми народжуємося в якійсь одній сім'ї. Із мільярдів людей на землі ми маємо лише дві особи, які мають особливе місце у нашому житті, і до кого наше ставлення є дуже особливим.

Згадаємо таку пісню: «Можна все на світі вибирати, сину, вибрати не можна тільки Батьківщину». Ми не можемо вибирати наших батька й матір, ми дані через них, ми живемо через них. Так само, згідно з порядком, який

* емеритований Верховний архієпископ Української Греко-Католицької Церкви.

встановив Господь Бог, кожна людина родиться не тільки в якійсь сім'ї, а й у якомусь народі. Хто у якому народі народжується, від нас не залежить, це Божий план.

Батьківщина є розширеним поняттям батька і матері. На світі багато людей, багато народів, але тільки в одному із них я народився і до нього я належу. Тепер пристосуємо те, що сказано про батька і матір, до ширшої, скажімо так, родини – Батьківщини. Я маю щодо неї якісь особливі обов'язки – відтак я також маю особливе ставлення до людей, таких як я – які народилися в моїй Батьківщині. Але так, як і любов до батька і матері мені не дає права когось ненавидіти чи будь-ким легковажити, так само любов до Батьківщини, любов до тих людей, які так само, як і я, належать до певного народу, не дає мені права будь-кого ненавидіти.

Ми знаємо, що патріотизм – це християнська чеснота, а шовінізм – це ставлення до людей, побудоване практично на ненависті. Те, що люди не люблять інших через те, що ті належать до іншого народу – такого не може бути, це не є по християнськи.

Кожен має свого батька і матір, кожен належить до свого народу, в якому він народився. Божя заповідь далі каже, що я маю любити ближнього як самого себе. Якщо я справді шаную себе і своє походження, то я так само свій пошанівок маю віддати будь-якій людині, адже кожна людина на світі належить до якоїсь сім'ї, має батька і матір і також належить до якогось народу. У цьому полягає розуміння християнської чесноти.

Ми маємо шанувати всіх людей, як каже Ісус Христос, всіх людей любити. Правдивий християнський патріотизм – це підстава правопорядку, який наш Творець дав нам від самого початку як привід, як правило. Тому людина, яку називаємо патріотом, щирим патріотом – це не є людина, яка любить лише свій народ, своїх людей, а й хоче й іншим людям, як то кажуть, щоб було місце під сонцем.

Такою має бути практика патріотизму. Це нелегко здійснювати. Але якщо ми маємо чітке розуміння, що таке заповідь Божа і що таке патріотизм, тоді ми маємо перед собою дуже виразний спосіб, припис, як ми маємо поводитися і здійснювати оце ставлення до інших людей.